

ÖĞRENCİLERİN SORUMLULUKLARI

1. Okula Devam Etme Sorumluluđu

Okula devam etmek öğrenciler açısından bir zorunluluktur. Öğrencilerin okula devamının sağlanmasını başta ÇHS’de düzenlenmiştir. ÇHS’nin m.28/1/e’de yer alan hükmünde “*Taraf devletler... okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar.*” denilmek suretiyle öğrencilerin devamının sağlanması ile ilgili sorumluluğun devlete ait olduğu ve devletin gerekli önlemleri almakla yükümlü olduğu belirtilmiştir.

OÖİKY’nin 18. ve OKY’nin 36. maddelerinde öğrenci devamı ile ilgili hususlar belirlenmiştir. OÖİKY’nin 18. maddesi uyarınca çocukların devamsızlıkları, okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen, ilkokullarda sınıf öğretmeni, ortaokul ve imam-hatip ortaokullarında ise okul yönetimi tarafından e-Okul sistemine işlenir ve yöneticiler tarafından takip edilir. Okul öncesi eğitim kurumlarında kayıtları yapılan çocukların kuruma günlük eğitimi aksatmayacak şekilde devam etmelerinin sağlanması esastır. Ancak özel eğitim gerektiren çocukların sosyal uyum ve gelişim özelliğine göre günlük devam sürelerinde esneklik sağlanır. Özürsüz olarak aralıksız 10 gün okula devam etmeyen çocuğun velisi okul müdürlüğüne yazı ile uyarılır. Bu uyarıya rağmen özürsüz olarak aralıksız 30 gün okula devam etmeyen ve devam ettiği hâlde üst üste iki aylık ücreti yatırılmayan çocukların kaydı silinir. Bu durum veliye yazılı olarak bildirilir. Aylık aidatını zamanında ödemeyen, geçmiş aylardan borcu kalan ve devamsızlık nedeniyle okulla ilişkisi kesildiği hâlde okula devam ettirilen çocukların ücreti, veli ile yapılan sözleşme hükümleri çerçevesinde tahsil edilir (m.18/2).

OKY’nin 36. maddesinde okula devam etmeyle ilgili şu temel kurallar koyulmuştur: Okula devam zorunludur. Veliler, öğrencilerinin okula devamını sağlamakla yükümlüdürler. İEK’ya benzer şekilde, METK’nın 26. maddesi gereğince de okul yöneticileri, millî eğitim

müdürleri ve mahalli mülkî idare amirleri öğrencilerin okula kayıt ve devamıyla ilgili gerekli tedbirleri alırlar (m. 36/1).

Öte yandan OKY'nın 36. maddesinde öğrenci devamının takibi ve diğer uygulamalarla ilgili şu kurallara yer verilmiştir: Devamsızlık yapan öğrenciler, ders öğretmeni tarafından yoklama fişine/e-Okul sistemine işlenir. Günlük toplam ders saatinin 2/3 ü ve daha fazlasına gelmeyenlerin devamsızlığı bir gün, diğer devamsızlıklar ise yarım gün sayılır (m. 36/2).

Öte yandan, yurt içinde ve yurtdışında, bilim, tiyatro, spor, müzik, folklor, beceri yarışması ve benzeri eğitici-kültürel faaliyetlere ve bunların hazırlık çalışmalarına katılmasına Bakanlık, mahallî mülki amirleri ve/veya millî eğitim müdürlüklerince izin verilen öğrenciler ile Gençlik ve Spor Bakanlığınca belirlenen faaliyetin hazırlık dönemi ve organizasyon sürecine katılan öğrenciler, okula devam edemedikleri sürece faaliyet izinli sayılırlar ve bu süre devamsızlık süresine dâhil edilmez. Ancak faaliyet için verilen izinlerin toplamı bir eğitim ve öğretim yılının yarısından fazla olamaz. Yurt içindeki faaliyetlere katılan öğrencilere millî eğitim müdürlüklerince, yurtdışındaki faaliyetlere katılan öğrencilere ise Bakanlık ve/veya mahalli mülki idare amirlerince izin verilir. Bu öğrencilerin başarı durumlarının belirlenebilmesi için iki dönem puanı almış olmaları gerekir (m.36/3).

2. Derslerde Başarılı Olma ve Sınıf Geçme Sorumluluđu

Okul öncesi dönemde bulunan öğrencilerin başarılı olma ve sınıf geçme yükümlülüğu olmadığı için OÖİKY’nde bu konuya ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. İlköğretim kurumlarındaki öğrencilerin derslerde başarılı olma ve sınıf geçme sorumluluğu OÖİKY’nin 20. ve devamındaki hükümlerinde düzenlenmiştir. Buna göre ders yılı, ölçme ve değerlendirme bakımından birbirini tamamlayan iki dönemden oluşmaktadır. Bu iki dönemde de öğrencilerin derslerinde başarılı olmaları gerekmektedir (OÖİKY, m.20/1/a). Ancak başarı durumlarının değerlendirilme şekilleri eğitim gördükleri düzeye göre farklılık göstermektedir. Buna göre ilkokul 1., 2. ve 3. sınıflarda öğrencilerin başarısı; gelişim düzeyleri dikkate alınarak öğretmen rehberliğinde gerçekleştirilen ders etkinliklerine katılımları ile öğretim programlarında belirtilen ölçme ve değerlendirme ilkelerine göre saptanır. Bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin ders başarısı puan olarak değil; karnede “çok iyi”, “iyi” ve “geliştirilmeli” şeklinde gösterilir. İlkokul 4. sınıfta öğrenci başarısı, sınavlar ile ders etkinliklerine katılım çalışmalarından alınan puanlara göre değerlendirilir. Ortaokul ve imam-hatip ortaokullarında öğrencilerin başarısı, sınavlar, ders etkinliklerine katılım ve varsa proje çalışmalarından alınan puanlara göre değerlendirilir. Görüldüğü gibi sınıf düzeyi yükseldikçe öğrenciler için öngörülen başarı değerlendirme ölçütleri de farklılaşmaktadır (OÖİKY, m. 20/2; 20/3; 20/4).

Öğrencilerin başarılı sayılmaları için almaları gereken puanlarsa şöyledir: İlkokul 4. sınıf ile ortaokul ve imam-hatip ortaokulunda dönem puanı, yılsonu puanı ve yılsonu başarı puanı 100 tam puan üzerinden belirlenir. Yüzlük puan sisteminde 0-44,99 puanlar başarısız, 45,00 ve üzeri puanlar başarılı olarak değerlendirilir (OÖİKY, m. 21/1). İlkokul 4. sınıf ile ortaokul ve imam-hatip ortaokullarında öğrencilere haftalık ders saati üç ve üçten az olan derslerde iki, üçten fazla olan derslerde ise üç sınav yapılmaktadır. Sınavların zamanı, en az bir hafta önceden

öğrencilere duyurulur. Bir sınıfta/şubede bir günde yapılacak sınav sayısı 8. sınıfta üçü, diğer sınıflarda ikiyi geçemez. Sınavların süresi bir ders saatini aşamaz (OÖİKY, m. 22/1).

Öğrencilerin sınavlarda başarılı olabilmeleri için, kopya çekmeme yükümlülüklerini yerine getirmeleri de gerekir. Çünkü kopya çeken öğrencinin sınavı geçersiz sayılır ve puanla değerlendirilmez. Ancak, dönem puanının hesaplanmasında aritmetik ortalama alınırken sınav sayısına dâhil edilir. Ayrıca bu durum, ders öğretmenince okul yönetimine bildirilir (OÖİKY, m. 22/1/ç).

3. Disiplin Kurallarına Uyma Sorumluluğu¹

Öğrenci disiplini konusu ÇHS'nin 28/2. maddesinde *“Taraflar devletler, okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu Sözleşme'ye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli olan tüm önlemleri alırlar”* şeklinde ele alınmıştır. Bu maddedeki hükümden öncelikle okullarda disiplin kurallarının mutlaka olması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak maddede okullardaki disiplin uygulamalarının nasıl yapılacağına ilişkin bir sınırlamaya da yer verilmiştir. Buna göre okullarda disiplini sağlamak amacıyla konulacak kuralların ve başvurulacak uygulamaların çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır bir şekilde ve Sözleşme'de çocuklara tanınan hakları engellemeden yürütülmesi gerekir. Diğer bir deyişle, okullarda disiplini sağlamak adına çocuğun onurunu zedeleyici ve istismar kapsamına girebilecek tokat ve dayak atma, aşağılayıcı sözler söyleme ve bağırma gibi yöntemlere asla başvurulmamalıdır.

Öğrenci disiplini ile ilgili hususlar hem OÖİKY'nde hem de OKY'nde düzenlenmiştir. Ancak bu noktada hemen belirtmek gerekir ki OÖİKY'de öğrenci disiplini ele alınırken disiplin kavramının kullanımından kaçınılmış; bunun yerine öğrenci davranışlarının değerlendirilmesi ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca bu Yönetmelik'te ceza yerine yaptırım ifadesi tercih edilmiş ve yaptırımlar ile ödüller sekizinci bölümde *“Öğrenci Davranışlarının Değerlendirilmesi”* başlığı altında düzenlenmiştir. OKY'nin onuncu kısmı ise *“Öğrenci Davranışları, Ödül ve Disipline İlişkin Hükümler”* başlığı çerçevesinde disiplin konusu ele alınmıştır. Başlıktan da anlaşılacağı üzere bu Yönetmelik'te hatalı olarak disiplin ve ceza kavramları eş anlamlı olarak görülmüş ve

¹**Bu konu ile ilgili daha fazla bilgi için yazarın/yazarların aşağıda verilen eserine/eserlerine bakılabilir:**

Taşkın, P. (2014) *Ortaöğretim Okulları Öğrencilerine Yönelik Disiplin Düzenleme ve Uygulamalarının Çocukların Temel Hak ve Özgürlükleri Bağlamında Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ödül disiplinden ayrı tutulmuştur. Hâlbuki yukarıda da belirtildiği gibi disiplin sadece ceza değil; ceza ve ödülü içeren geniş kapsamlı bir kavramdır. Yönetmelik'teki bu yanlışlığın bir an önce düzeltilmesi ve başlıkta sadece disiplin kavramının (ceza ve ödülü içerecek şekilde) kullanılması yerinde olacaktır.

Öğrencilerin okul içinde uyacakları kurallar ve onlardan beklenen davranışlar OÖİKY'nin 52. maddesinde ve OKY'nin 157. maddesinde tek tek sayılmıştır. Bu davranışlara uyulmaması halinde OÖİKY'nin 54. maddesi ve OKY'nin 163. ve devamındaki maddeleri uyarınca disiplin yaptırımlarının uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

4. Diğer Sorumlulukları

Küçük yaşlardan itibaren görev ve sorumluluk duygularını geliştirmek, okulun yönetim işlerinde görev almalarını sağlamak amacıyla ortaokul ve imam-hatip ortaokulu öğrencilerine okulun yerleşim alanı içinde nöbet tutma görevleri getirilmiştir (OÖİKY,m.77). Ayrıca yatılı bölge ortaokullarında, yemekhane ve yatakhane nöbeti tutulmaktadır. Nöbetle ilgili görev ve sorumluluklar, okul yönetimince yazılı olarak belirlenir ve nöbetçi öğrencilere duyurulur ve nöbetçi öğrenci kendi devresinde, ders saatleri dışındaki zamanlarda nöbet tutar. Ancak nöbetçi öğrenciye nöbet görevi dışında özel hizmetler yaptırılamaz.

Öğrenciler okullarda 26 Kasım 2012 tarihli ve 2012/3959 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan “Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik” hükümlerine uymak zorundadırlar. Bu yönetmeliğe göre, öğrenciler, okul, sınıf ve şubelerde tek tip kıyafet giymeye zorlanamaz. Ancak, okul yönetimi ve Okul-Aile Birliği'nin koordinatörlüğünde 4. maddede yer alan sınırlamalara aykırı olmamak kaydıyla, velilerin yüzde ellisinden fazlasının onayı alınarak ilgili eğitim-öğretim yılı için okul kıyafeti veya kıyafetleri belirlenebilir. Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri yaş grubu özelliklerine uygun, temiz ve düzenli bir kıyafet giyer.

OKY'nin 208. maddesi uyarınca, okullarda; 26 Kasım 2012 tarihli ve 2012/3959 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik hükümlerine uyulur.